

13.09.2024

Українська мова

Стрембицька Л.А.

6 клас

Конспект уроку з української мови

Тема: Повторення, узагальнення та систематизація вивченого про займенник.

Мета:

Мовний компонент: узагальнити знання учнів про займенник, його значення, морфологічні ознаки й синтаксичну роль у реченні;

Мовленнєвий компонент: сприяти збагаченню лексикону учнів, розвивати всі види мовлення, увагу та пам'ять;

Діяльнісний компонент: вміти пояснювати правопис займенників правилами та помічати й виправляти помилки в написанні й вживанні займенників; виявляти здатність логічно обґрунтовувати власну позицію, аргументувати думки й оцінки, здійснювати самооцінювання результатів власної діяльності;

Соціокультурний компонент: усвідомити цінність людини, поважати людську гідність.

Багато дітей люблять працювати із ребусами, адже саме так розвивається логічне мислення та увага, тому пропоную провести «розумову» руханку за допомогою розгадування ребусу.

Отже, ім'я нашого знайомого незнайомця – займенник.

I. Узагальнення й систематизація знань

1. Бесіда за питаннями

- Яка частина мови називається займенником?
- Які морфологічні ознаки має займенник? (Особи, роду, відмінка, числа)
- Які займенники називаються особовими?
- А які зворотними?

ВПРАВА 1 . Прочитай речення. Випиши займенники. Визнач їх рід, число, відмінок.

Я з тої дивної країни, що має бозна-скільки літ, країни сонця — України, яка дивує й досі світ. (О. Довгий) 2) Дехто в метушні і не помітив, що не та пора і ми не ті. (Б. Олійник) 3) У неділю на вигоні дівчата гуляли,

жартували з парубками, деякі співали... (Т. Шевченко) 4) Усяк до чого-небудь вдався. (Л. Глібов) 5) Є щось святе в словах «мій рідний край». (Л. Забашта) 6) Це все було в якійсь країні, але не знаю я, в якій. (М. Рильський) 7) Ми весь час стоїмо на грані невідомих шляхів майбутніх. (О. Теліга) 8) Любим нашу рідну мову і не зрадімо їй. (Г. Бідняк)

Самостійна робота: визначити особу, число, відмінок

ВПРАВА. Прочитай вірш. Підкресли займенники. Випиши особові займенники, визнач їх особу, число, відмінок.

Що би хто не звелів,
Що би хто не казав,
Я сьогодні таки
Запорозький козак.

Хоч не сіється вус,
Хоч на зріст я малий —
Українські шляхи
В Січ мене завели.

В мене коник баский,
В мене шабля лиха.
Ворог схоче прийти —
Бережеться нехай!

В мене спис — до зорі,
В мене пісня дзвінка.
Я вже славний козак
Кошового Сірка.

В когось є далина
І своя сторона,
А для мене лишень
Україна одна!
(За Й. Струцюком)

ВПРАВА 3. Перепиши речення, на місці крапок постав зворотний займенник у потрібній формі. Визнач його відмінок.

Брехун —... ворог і людям зло робить (Г. Квітка-Основ'яненко). 2) Мені хочеться показати... і веселим, і цікавим (Ю. Яновський). 3) Тут кожен сам ... пан, живе за своїм законом (Л. Костенко). 4) Він пам'ятав ... ще від часів потопу (Б. Олійник).

Прочитай прислів'я, визнач синтаксичну роль займенників. Випиши присвійні займенники разом з іменниками, до яких вони відносяться. два словосполучення провідмій.

Людей питай, а свій розум май. 2) На своїй голові й снігу не помічає, а на нашій навіть іній бачить. 3) Для нашого Федота не страшна робота. 4) Не дивись на чоловіка, а на його діло. 5) Свій глаз — алмаз, чужі руки — круки. 6) Свої люди — помиримось. 7) Без нашого Гриця вода не освятиться.

Домашнє завдання

ТЕСТ

1. Визначи речення, у якому є займенники.

А з малого джерела велика річка починається.

Б Цибуля від семи недуг лікує.

В Умій їздити, умій і доглядати.

Г Кожний собі щастя кує.

2. Визначи рядок, у якому всі займенники відмінюються, як прикметники.

А Котрий, твій, деякий, інший.

Б Себе, хтось, вони, ніхто.

В Будь-що, вона, наш, всякий.

Г Цей, я, самый, цей.

3. Визначи рядок, у якому всі займенники пишуться через дефіс.

А Ні/хто, казна/який, аби/який, де/що.

Б Аби/хто, будь/чий, котрий/сь, де/хто.

В Казна/що, будь/який, хтозна/що, невідь/який.

Г Де/котрий, аби/який, будь/що, чий/небудь.

4. Визначи рядок, у якому всі займенники в непрямих відмінках мають інші основи, ніж у називному.

А Я, скільки, жодний, чий.

Б Хто, що, ти, він.

В Уся, декілька, мій, котрийсь.

Г Самий, абиякий, той, чиє.

5. **Визначи рядок, у якому всі займенники стоять у формі орудного відмінка.**

А Нею, ніким, вона, себе.

Б Казна-чим, деяким, мною, чим.

В Ніхто, чим, ким, я.

Г Моїм, наш, цей, дехто.

6. Визначи рядок, у якому частка ні з усіма заперечними займенниками пишеться разом.

А Ні/хто, ні/з/ким, ні/на/що, ні/в/кого.

Б Ні/ким, ні/що, ні/скільки, ні/котрий.

В Ні/до/чого, ні/в/чому, ні/який, ні/з/чим.

Г Ні/за/що, ні/ким, ні/який, ні/в/кого.

7. Установи відповідність між виділеними в реченнях займенниками і синтаксичною роллю, яку вони виконують.

А Я— не ты.

1 Підмет.

Б У *всякої*пташки — свої замашки.

2 Присудок.

В Хтоземлю удобрює, тому й земля повертає 3 Додаток.

3 Додаток.

Г Як сокіл змокне, то й гава *його*вдзьобає.

4 Означення.

8. Установи відповідність між займенниками та їх розрядами за значенням.

А Хто, котрий, скільки, що.

1 Особові

Б Вони, ми, вона, ти.

2 Вказівні

В Хтось, деякий, будь-що, щось.

3 Відносні

Г Оцей, такий, цей, стільки.

4 Неозначені

9. Продовжи твердження: «Питальні займенники який? Чий? котрий? змінюються...»

- А За відмінками.
- Б За родами, відмінками.
- В За родами, числами, відмінками.
- Г За особами, числами, відмінками.

10. Яку роль у мовленні виконують відносні займенники?

- А Будують питальні речення.
- Б Уживаються для зв'язку частин складного речення.
- В Підкреслюють шанобливе ставлення до адресата мовлення.
- Г Найчастіше вживаються в листуванні, творах художньої літератури.